

zagadnienie. Sprzyja to w konsekwencji procesowi rozwoju myślenia naukowego w zakresie przedstawianej problematyki. Należy też podkreślić, że charakterystyka środowiska archeologicznego okolic Necty odbiega niejako od „tradycyjnych“ wzorów, polegających na wymienianiu najbliższych analogii. Omawiając wyniki badań obiektów podobnych do cmentarzyska w Nectie, autor starał się wydobyć z nich wszystko, co mogło ułatwić wnikliwszą i pełniejszą ocenę przedstawionego przez niego materiału. Ogólną charakterystykę cmentarzyska w Nectie i uwagi końcowe poświęconej mu pracy traktować też można jako, w pewnym stopniu, zwięzłe podsumowanie stanu badań nad sudowskim terytorium plemiennym. Trafnie podkreślono w pracy wyjątkowe znaczenie cmentarzyska w Nectie jako punktu położonego na obszarze przejściowym między terenami charakteryzującymi się kurhanami typu Rostołty i Kutowa a terytorium sudowskim.

Układ pracy może pozornie wydawać się niekonsekwentny, z uwagi na rozdzielanie części opisowej i analitycznej ogólną charakterystyką cmentarzyska. Takie właśnie redakcyjne ujęcie pracy jest wynikiem dążeń autora do możliwie pełnego zinterpretowania uzyskanego materiału i przeanalizowania go na szerszym tle porównawczym. Szkoda, że omawiając historię odkrycia i badań cmentarzyska w Nectie autor nie sformułował wyraźniej postulatu niewątpliwej konieczności dalszych badań tego wyjątkowo cennego obiektu. Zbyt lakoniczna wydaje się też relacja autora o lokalnej wizji terenu, przez niego dokonanej. Czyżby nie próbował zasięgnąć informacji o ewentualnych innych punktach osadniczych, które można by wiązać z cmentarzyskiem? Czy nie uzyskał nawet najskromniejszych przesłanek dotyczących lokalizowania osady związanej z cmentarzyskiem?

Praca J. Okulicza wniosła wiele istotnych spostrzeżeń w zakresie historii starożytnej tej części ziem polskich, które przez dłuższy czas leżały na marginesie poważniejszych zainteresowań badawczych polskiej archeologii. Wskazuje też ona na możliwość wydobycia na światło dzienne wielu nowych zagadnień związanych zarówno ze specyfiką rozwoju regionalnego tych terenów, jak i ogólniejszą problematyką okresu rzymskiego na ziemiach polskich. Wnikliwe ujęcie pracy, uwzględnienie w niej bogatego materiału porównawczego, „uhistorycznienie“ wpływających z przeanalizowanego materiału wniosków oraz bardzo staranna szata graficzna zapewnią jej właściwą pozycję w literaturze dotyczącej tzw. okresu rzymskiego na ziemiach Polski.

Uzupełnienie pracy stanowi artykuł W. Głazera i J. Okulicza omawiający wyniki metaloznawczych i technologicznych analiz ozdób metalowych z cmentarzyska w Nectie. Jest on również cenną kontynuacją badań podjętych w Państwowym Muzeum Archeologicznym przez J. Antoniewicza i K. Wesołowskiego w zakresie poznania technologii brązownictwa rzymskiego. W pierwszej części artykułu przedstawiono wyniki badań metaloznawczych przeprowadzonych na ozdobach z Necty w zakresie analizy spektralnej i ilościowej analizy chemicznej. Następnie omówiono wyniki analiz, szerzej rozpatrując zagadnienie pochodzenia surowca, z którego wykonane były zabytki poddane badaniom. W zakończeniu pierwszej części artykułu podsumowano poglądy na ten temat w literaturze przedmiotu. Podkreślono fakt, że badania autorów wykryły użytkowanie nieznanego dotychczas stopu na pruskim terytorium plemiennym — mianowicie mosiądzu. Omawiając możliwości napływu surowca na interesujące ich tereny, autorzy nie mogli jeszcze w sposób wyczerpujący odpowiedzieć na wszystkie wysunięte problemy. Niemniej jednak w sposób najogólniejszy określili kierunek dalszych badań w interesującej ich dziedzinie.

Część druga pracy poświęcona została omówieniu wyników badań technologicznych ozdób pochodzących z cmentarzyska w Nectie. Interesującym wnioskiem

jest stwierdzenie, że produkcja ozdób mogła się odbywać w sposób, z technologicznego punktu widzenia, nader prosty — nad paleniskiem uzyskującym od 900° do 1000° C. Asortyment niezbędnych narzędzi obejmował: tygle, przyrządy do ciągnięcia drutu, szczypcy, młotki, kowadło, pilniki, gładziki i stemple. Na uwagę zasługuje też spostrzeżenie autorów, że wnikliwa obserwacja sposobów wykończenia poszczególnych przedmiotów może dawać podstawy do wnioskowania na temat masowości produkcji niektórych kategorii zabytków, o poziomie i specjalizacji starożytnego „jubilerstwa“.

Pracę zilustrowano zdjęciami spektrograficznymi zbadanych przedmiotów oraz tablicami zestawiającymi: 1. Wyniki analizy spektralnej i składu ilościowego metali; 2. Wyniki analiz ozdób metalowych z okresu rzymskiego z pruskiego terytorium w korelacji z monetami i innymi przedmiotami rzymskimi. Praca W. Glazera i J. Okulicza raz jeszcze dobitnie podkreśla potrzebę szerokiego stosowania analiz metaloznawczych i technologicznych w badaniach źródeł archeologicznych. Wnioski wypływające z badań specjalistycznych otwierają przed archeologią nowe, rozległe możliwości poznania i pełniejszej oceny przeszłości.

Krzysztof Dąbrowski

Prof. Stanisław URBANIE W KRAJACH WRAZOTOWYCH WIOSNICH. „Zapiski Numizmatyczne Muzeum Numizmatyczne Uniwersyteckiego Instytutu Numizmatyki”. Praca 2, 122, 1994, tom 1, s. 1-27, 1994.

Do czytelnika skierowana była już i w tym roku praca, napisana przez autora, która dotyczy numizmatyki w krajach wraźotowych. W ramach tej pracy ten autor został wybrany do komisji oceny. Ciągłe badania numizmatyczne, paleontologiczne i inne, które zostały wykonane w tym celu, są już dobrze znane, także i w polskiej literaturze numizmatycznej. W tym celu autorowi z tego zakresu, a także i innych, zostały udane w tym celu. Wskazuje na ten temat autorowi w ramach numizmatyki i innych, które są już dobrze znane, także i w polskiej literaturze numizmatycznej. W tym celu autorowi z tego zakresu, a także i innych, zostały udane w tym celu.

W tym celu autorowi z tego zakresu, a także i innych, zostały udane w tym celu. Wskazuje na ten temat autorowi w ramach numizmatyki i innych, które są już dobrze znane, także i w polskiej literaturze numizmatycznej. W tym celu autorowi z tego zakresu, a także i innych, zostały udane w tym celu. Wskazuje na ten temat autorowi w ramach numizmatyki i innych, które są już dobrze znane, także i w polskiej literaturze numizmatycznej. W tym celu autorowi z tego zakresu, a także i innych, zostały udane w tym celu.

Wskazuje na ten temat autorowi w ramach numizmatyki i innych, które są już dobrze znane, także i w polskiej literaturze numizmatycznej. W tym celu autorowi z tego zakresu, a także i innych, zostały udane w tym celu.